

Sustainable Development of Geographical Environment

Journal homepage: <https://egsdejournal.sbu.ac.ir>

The role of the Aesthetic Components of the Natural Landscape Around the Dam's in the Development of Coastal Tourism (Case study: Sefidroud Manjil Dam Area)

Babaei Eliasi^{1*} , M., Tavakkoli² , Z., Mohammad Pour¹ , S., Ghambari Hamedani³ , M.,

1. Department of Urban Planning, Faculty of Art and Architecture, University of Guilan, Rasht, Iran

2. Department of Urban Design, Faculty of Art and Architecture, Kamal-ul-Molek Nowshahr Institute of Higher Education, Nowshahr, Iran

3. Department of Urban Planning, Faculty of Alborz Campus, University of Tehran, Tehran, Iran

ARTICLE INFO

Keywords:

- Tourism development
- Aesthetics
- Sefidroud dam
- Environmental quality
- Manjil

Original Article

Article history:

Received: 30/09/2023

Accepted: 09/11/2023

ABSTRACT

Urban tourism is one of the most common and profitable types of tourism. The small town of Manjil, one of the functions of Roudbar city in Guilan province, can be one of the main urban tourism destinations due to its numerous and diverse historical-cultural potentials, especially in terms of coastal tourism. However, this city has not been able to achieve the desired level of coastal tourism development. Therefore, the main goal of the current research is to investigate the role or effect of the aesthetic components of the natural landscape around the dams in the development of coastal tourism. The current research is applied in terms of its purpose and descriptive-analytical in terms of its nature and research method. To collect the required information and data, library and field methods were used. The statistical community of the research was formed by professors and doctoral students of geography and urban planning and urban planning, experts and specialists in the field of tourism in Guilan province and Manjil city, who had sufficient knowledge of aesthetic components, tourism and Manjil city. The sample size has been selected purposefully and according to the purpose of the study based on theoretical saturation. In order to collect data, a questionnaire tool was used, the validity of which was confirmed by experts in terms of content and form. In this research, in order to analyze the data, structural equation modeling was used in the SmartPLS software environment. The research results show that there is a significant relationship between environmental aesthetic quality factors (physical-functional, environmental, economic, social-cultural) as an independent variable and tourist development and attraction as a dependent variable; In such a way that the obtained path coefficient was equal to 0/881 and it is indicative of a very strong effect coefficient between them.

Copyright: © 2023 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY). license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

Citation:

Babaei Eliasi, M., Tavakkoli, Z., Mohammad Pour, S. and Ghambari Hamedani, M., (2024). The role of the aesthetic components of the natural landscape around the dams in the development of coastal tourism (Case of study: Sefidroud Manjil dam area), *Sustainable Development of Geographical Environment*: Vol. 5, No. 9, (107-121).
DOI: 10.48308/SDGE.2023.233274.1157

* Corresponding author E-mail address: (babayi.milad72@gmail.com)

Extended abstract

Background and purpose

What is inferred from the review of previous studies, many studies have been conducted in different parts of Iran and the world in relation to coastal tourism, but less has been discussed in the aesthetic discussion of the natural landscape around dams in the development of tourism. Therefore, while investigating this issue, the current research has studied the area of Sefidroud Manjil Dam as an area that can be prosperous and increase tourists by investing in it. Therefore, the novelty of the present study lies in the fact that to discover the relationship between natural aesthetics and the development of coastal tourism, while studying a large set of previous studies, the researcher has re-edited the influencing variables based on the purpose of this study. Therefore, the main goal of the current research is to investigate the role or effect of the aesthetic components of the natural landscape around the dams in the development of coastal tourism.

Methodology

The current research is in the category of applied research in terms of its purpose, and it is descriptive-analytical in terms of the nature and method of doing the work. To collect information, two library and field methods were used, which were used to examine the theoretical framework of the documentary and library method (books, theses, research, and articles) and to examine the aesthetic factors of the natural landscape around Sefidroud Dam in the direction of tourism development from studies Field and questionnaire tools have been used.

Also, data collection was done through a questionnaire with four independent variables (economic, social-cultural, physical - functional, and Environmental) and one dependent variable (coastal tourism development) with 24 items. For this purpose, to ensure the validity of the questionnaire as well as the selected indicators and items, it was given to 6 professors and researchers of urban planning and urban geography, and after applying their opinions, the questionnaire was finally modified and approved. The statistical population of the research was formed by professors and doctoral

students of geography and urban planning and urban planning, experts and specialists in the field of tourism in Guilan province and Manjil city, who had sufficient knowledge of tourism and Manjil city. Also, the sample size was based on Sample Power software, 30 people were randomly selected. In the following, to analyze the data and answer the research questions, the structural equation modeling method was used in the Smart PLS software environment.

Findings and discussion

In this research, according to the calculation of GOF based on the outputs of SmartPLS software, which showed a value of 0/641, it can be said that the model has a strong fit. Therefore, in the continuation of the analysis, the researcher is allowed to investigate and test his research questions. Therefore, the research hypothesis was confirmed at 99% confidence level and zero significance level. In such a way that there is a significant relationship between environmental aesthetic quality factors as an independent variable and tourist development and attraction as a dependent variable. Also, the obtained path coefficient is equal to 0/881, which indicates a very strong effect coefficient between them. So, it can be confidently acknowledged that the variable of aesthetic quality in all the investigated dimensions can have a strong and positive effect on the promotion of tourism.

Conclusion

The final summary of the current research indicates that success in achieving comprehensive goals depends on continuous interaction between key factors and detailed planning for the development and improvement of coastal tourism in Manjil city. Therefore, according to the results of the research, it can be stated that the obstacles to the development of tourism on the coast of Sefidroud Manjil Dam depend on elements such as physical - functional, environmental, economic and socio-cultural elements, and until these problems are not resolved, tourism There will be no significant growth in the mentioned areas.

Keywords: Tourism development, Aesthetics, Sefidroud dam, Environmental quality, Manjil.

نقش مولفه‌های زیبایی شناختی منظر طبیعی پیرامون سدها در توسعه گردشگری ساحلی (مورد مطالعه: محدوده سد سفیدرود منجیل)

میلاد بابایی الیاسی^{*۱}، ضیاءالدین توکلی^۲، صابر محمدپور^۱، محمد قمبری همدانی^۳

۱. گروه شهرسازی، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه گیلان، رشت، ایران

۲. گروه طراحی شهری، دانشکده هنر و معماری، موسسه آموزش عالی کمال الملک نوشهر، نوشهر، ایران

۳. گروه شهرسازی، دانشکده پردیس البرز، دانشگاه تهران، تهران، ایران

چکیده

اطلاعات مقاله

گردشگری شهری یکی از رایج‌ترین و درآمدزاترین انواع گردشگری است. شهر کوچک منجیل از توابع شهرستان رودبار در استان گیلان نیز به دلیل برخورداری از پتانسیل‌های متعدد و متنوع تاریخی - فرهنگی به خصوص از نظر گردشگری ساحلی می‌تواند یکی از مقاصد اصلی گردشگری شهری باشد. با این حال، این شهر نتوانسته است به حد مطلوب توسعه گردشگری ساحلی دست یابد. از این رو، هدف اصلی پژوهش حاضر، بررسی نقش یا اثر مولفه‌های زیبایی شناختی منظر طبیعی پیرامون سدها در توسعه گردشگری ساحلی است. پژوهش حاضر از لحاظ هدف، کاربردی و به لحاظ ماهیت و روش تحقیق، توصیفی - تحلیلی است. به منظور جمع‌آوری اطلاعات و داده‌های مورد نیاز از روش کتابخانه‌ای و میدانی بهره گرفته شد. جامعه آماری پژوهش را اساتید و دانشجویان دکتری رشته‌های جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری و شهرسازی، کارشناسان و متخصصین حوزه گردشگری استان گیلان و شهر منجیل تشکیل داده‌اند که دانش کافی از مولفه‌های زیبایی شناختی، گردشگری و شهر منجیل داشته‌اند. حجم نمونه نیز به صورت هدفمند و با توجه به هدف مطالعه براساس اشباع نظری انتخاب شده است. به منظور جمع‌آوری داده‌ها از ابزار پرسش‌نامه استفاده شد، که روایی آن از نظر محتوایی و صوری به تأیید خبرگان رسید. در این پژوهش به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از مدل‌سازی معادلات ساختاری در محیط نرم‌افزار اسمارت پی.ال.اس استفاده شد. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که میان عوامل کیفیت زیبایی شناختی محیطی (کالبدی - عملکردی، زیست محیطی، اقتصادی، اجتماعی - فرهنگی) به عنوان متغیر مستقل و توسعه و جذب گردشگر به عنوان متغیر وابسته، رابطه معنی‌دار وجود دارد؛ به گونه‌ای که ضریب مسیر به دست آمده آن برابر با ۰/۸۸۱ و گویای ضریب اثر بسیار قوی میان آن‌ها بوده است.

واژه‌های کلیدی:

- توسعه گردشگری
- زیبایی شناختی
- سد سفیدرود
- کیفیت محیط
- منجیل

مقاله: پژوهشی

تاریخچه مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۷/۰۸

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۸/۱۷

Copyright: © 2023 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY). license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

استناد:

بابایی الیاسی، م.، توکلی، ض.، محمدپور، ص. و قمبری همدانی، م. (۱۴۰۲). نقش مولفه‌های زیبایی شناختی منظر طبیعی پیرامون سدها در توسعه گردشگری ساحلی (مورد مطالعه: محدوده سد سفیدرود منجیل)، توسعه پایدار محیط جغرافیایی: سال ۵، شماره ۹، (۱۲۱-۱۰۷).
DOI: 10.48308/SDGE.2023.233274.1157

مقدمه

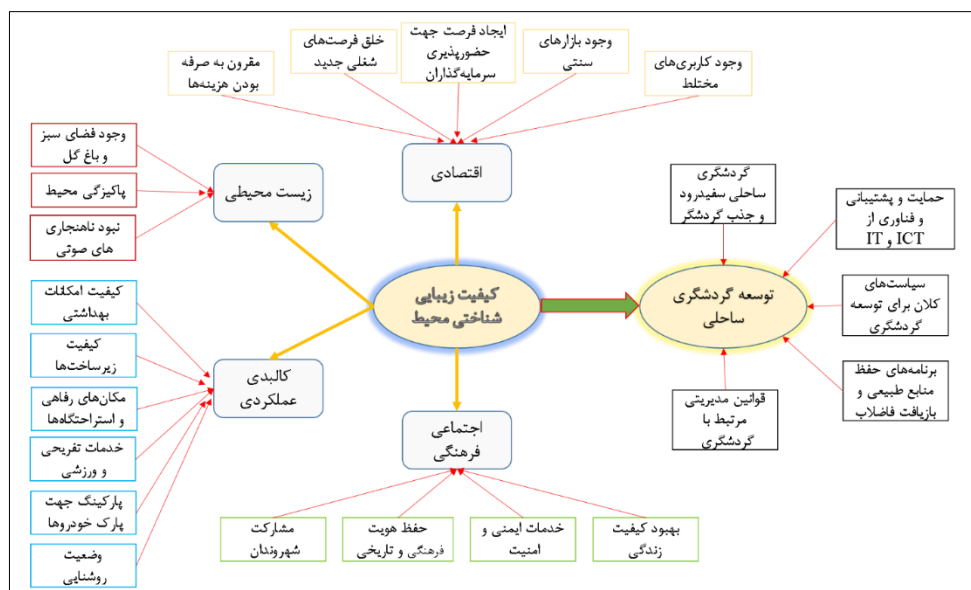
امروزه صنعت گردشگری به عنوان یکی از بزرگ‌ترین و متنوع‌ترین صنایع در جهان شمرده می‌شود (غفاری گیلانده و همکاران، ۱۳۹۶) به همین منظور پرداختن به آن از جنبه‌های گوناگونی دارای اهمیت می‌باشد؛ از جنبه فردی با توجه به مقدار جذابیتی که برای فرد دارد می‌تواند برای گروه‌های گوناگون گردشگران عامل رضایت و انگیزش باشد و از جنبه اقتصادی منبع درآمد برای شهرها به شمار می‌رود (Ashworth, 2012). از این رو می‌توان گردشگری را به عنوان یکی از پویاترین فعالیت‌های اقتصادی عصر حاضر دانست که نقش مهمی در توسعه شهرها و نیل به پایداری ایفا می‌کند (اسدی پیمان و همکاران، ۱۳۹۹). بنابراین با توجه به تاثیر شگرف گردشگری در زمینه‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در جوامع امروزی، باید با نظری بلند و مدیریتی عاملانه، آگاهانه و با برنامه‌ریزی درست، در جهت گسترش آن تلاش کرد و آثار منفی آن را به حداقل رسانید (Milano et al, 2019). بنابر آمار و گزارش‌های ارائه شده از سوی سازمان جهانی گردشگری (UNWTO)^۱، گردشگری بین‌المللی در سال ۲۰۱۹ میلادی با ثبت ۱/۵ میلیارد نفر نسبت به سال قبل رشد ۴ درصدی داشته است. در این گزارش کشور ایران در زمینه جذب گردشگر در صنعت توریسم جهانی در بین ۱۴۰ کشور جهان، رتبه ۸۹ را به خود اختصاص داده است (World Tourism Organization, 2018). آنچه مسلم است کشور ایران در زمینه گردشگری با وجود داشتن جاذبه‌های طبیعی بسیاری، در زمره شگفت‌انگیزترین ممالک جهان به شمار می‌آید اما متأسفانه هنوز نتوانسته است به جایگاه و اعتبار واقعی خود در این زمینه دست یابد. بنابراین گردشگری ایران نیازمند برنامه‌ریزی جامع و مناسب در هر منطقه و ناحیه جغرافیایی است (برومند و همکاران، ۱۳۹۷). اما یکی از انواع گردشگری که در دهه‌های اخیر با بیشترین روند رشد روبه‌رو بوده گردشگری ساحلی می‌باشد (Orams and Lueck, 2016). محدوده‌های ساحلی تلفیقی زیبا از دریا، ساحل و محیطی آرام بخش را به وجود آورده‌اند از این رو مردم از دیرباز به مناطق ساحلی توجه ویژه‌ای داشته‌اند (درویشی و همکاران، ۱۳۹۷). چرا که کیفیت مناطق ساحلی عامل اصلی در جذب گردشگران می‌باشد (Saffache and Angelelli, 2010). بنابراین کیفیت محیطی مطلوب، زمینه ساز شکل‌گیری حس مثبت نسبت به مقصدهای گردشگری و نهایتاً توسعه گردشگری می‌باشد (Moon et al, 2011). به‌طور کلی هر چه کیفیت خدمات ارائه شده در قالب چشم اندازهای طبیعی و غیرطبیعی در سطح مطلوبی باشد رضایت و آسودگی خاطر تعداد بازدیدکنندگان را افزایش خواهد داد (Bluwstein, 2017). شهر منجیل به عنوان یکی از مهم‌ترین شهرهای گردشگر پذیر گیلان و شهرستان رودبار و یکی از مستعدترین مناطق گردشگری، هر ساله تعداد زیادی گردشگر را به خود جذب می‌کند. استقرار در مسیر اصلی شاهراه ارتباطی مرکز به شمال کشور و استان گیلان، برخورداری از فاصله مناسب با سایر شهرهای استان نظیر: لاهیجان، رشت، انزلی و دیگر شهرها و داشتن جاذبه‌های طبیعی بی‌شماری از جمله دریاچه و سد سفیدرود از مهم‌ترین ویژگی‌های منطقه مذکور بوده و از نظر توسعه گردشگری موقعیت مناسبی را برای آن فراهم آورده است. اهمیت سد سفیدرود (سد منجیل)، طبیعت آرام منطقه و آب و هوای مناسب آن از جمله مواردی هستند که ارزش‌های گردشگری شهر منجیل را شکل داده است. لذا با توجه به این که این شهر از امتیازات و جاذبه‌های ویژه‌ای در جذب و جلب گردشگر بهره‌مند است اما به نظر می‌رسد که مدیریت شهری در شهر ساحلی منجیل به مسئله گردشگری، ارزش و اهمیت چندان قائل نبوده و آن را در اولویت‌های نخستین خود قرار نداده است. از این رو به منظور جذب بالای گردشگر در این شهر، می‌بایست به ویژگی‌های این شهر از جمله زیبایی شناختی محدوده سد سفیدرود جهت رضایت‌مندی گردشگران توجه نمود. به همین خاطر مدیران شهری می‌توانند با یک برنامه‌ریزی مطمئن و استفاده از ظرفیت‌های موجود، زمینه رشد و گسترش گردشگری ساحلی و تأمین زیرساخت‌ها و امکانات لازم را در طرح‌ها و برنامه‌های توسعه شهری خود داشته باشند. بنابراین پژوهش حاضر درصدد پاسخگویی به این سوال نیز می‌باشد: تا چه میزان عوامل کیفیت بخش منظر طبیعی پیرامون سد سفیدرود باعث توسعه گردشگری ساحلی شده است؟

مبانی نظری و پیشینه

یکی از انواع گردشگری، گردشگری ساحلی است که ریشه آن را باید در دوران روم باستان، هنگامی که اولین خانه‌های رومی در پنسیلوانیا ساخته می‌شد، جست‌وجو کرد (UNEP, 2009). به روش امروزی، گردشگری ساحلی از اواخر قرن ۱۹ میلادی مورد توجه قرار گرفت (Danonport and Davenport, 2006). به طوری که امروزه گردشگری ساحلی، سریع‌ترین نوع در حال رشد انواع گردشگری محسوب می‌شود و طیف کاملی از گردشگری، فراغت و فعالیت‌های تفریحی در نواحی ساحلی را در بر می‌گیرد که با تدبیر و اندیشه علمی و همراه با برنامه‌ریزی می‌توان از پتانسیل‌های ناشناخته صنعت در توسعه پایدار نواحی استفاده نمود (سجادی و همکاران، ۱۳۹۲). اکنون آمار و ارقام سازمان جهانی گردشگری بیشترین مسافران جهان را مربوط به بخش گردشگری ساحلی می‌داند (Noronha, 2002). کمیته برنامه‌ریزی محیط زیست سازمان ملل متحد نیز در پژوهشی نشان داد که گردشگری ساحلی محبوب‌ترین نوع گردشگری در میان اروپاییان است (UNEP, 2009). اما نباید از این موضوع غافل شد که رشد گردشگری با مشکلات و محدودیت‌هایی مواجه می‌باشد (حسینی، ۱۳۹۴). که از این رو می‌توان به مشکلاتی چون اقتصادی، اجتماعی - فرهنگی، زیرساختی - خدماتی، مدیریتی، تبلیغاتی و ورزشی به عنوان مشکلات حاضر در گردشگری ساحلی اشاره کرد. اساساً در هر حوزه و عملکردی اگر در مسیر آن عملکرد مشکلات مختلفی باشد، آن عملکرد با موانع گسترده‌ای مواجه می‌شود که در نتیجه آن عملکرد موفق نخواهد بود. در حوزه‌ی گردشگری و گردشگری ساحلی هم اگر مشکلات حاضر هر یک بر سر راه گردشگری قرار بگیرند و مرتفع نگردند از ورود گردشگران داخلی و خارجی جلوگیری به عمل آمده و در نتیجه به رشد نیافتگی آن منطقه منجر خواهد شد (راستای، ۱۳۹۸). براساس متون واکاوی شده، گردشگران از گذشته مناطق ساحلی را مورد توجه قرار می‌دادند، چرا که این سواحل به طور پیوسته پتانسیل‌های بالقوه اکوتوریستی هر منطقه به حساب می‌آمدند. به طوری که در سده‌های گذشته، گردشگری ساحلی توسعه قابل توجهی داشته و مزیت‌های اقتصادی زیادی برای جوامع میزبان به همراه آورده است. با این حال سواحل با عنایت به مجاورت به کانون‌های جمعیتی، اقلیم بهتر و دسترسی راحت در روزهای تعطیل علی‌الخصوص در ایام تابستان در قسمت شمال و شمال غرب و در ایام زمستان در بخش‌های جنوب و جنوب شرقی ایران، گردشگران زیادی را به خود جذب می‌نماید. باید اذعان نمود امروزه سواحل به منظور قایق سواری، آفتاب گرفتن، شنا، موج سواری، اسکی روی آب، پرواز در هوا، غواصی، ورزش‌های ماهی‌گیری و مابقی فعالیت‌های آبی تفریحی، از جاذبه‌های اصلی در بسیاری از نقاط جهان هستند. به طور کلی فعالیت‌های گردشگری ساحلی را می‌توانیم به دو گروه اصلی تقسیم کنیم:

- فعالیت‌های متکی بر طبیعت مانند ماهی‌گیری، شنا، حمام آفتاب، غواصی، قایق رانی، اسکی روی آب و غیره؛
- فعالیت‌های متکی بر تسهیلات انسان ساخت مانند خرید، تفریح، استفاده از رستوران‌ها، پارک‌های ساحلی، پلاژها و هتل‌های ساحلی، سینماهای روباز و غیره.

بنابراین، سواحل از نظر گردشگری موفق بوده‌اند که توانایی برای توسعه آتی تنوع فرهنگی و جاذبه‌های طبیعی، اقامت با کیفیت با قیمت‌های بهتر و دسترسی قابل توجه به امکانات مذکور را ایجاد کنند (رکن الدین افتخاری و همکاران، ۱۳۹۶). به همین علت ارتقاء کیفیت محیط گردشگری، از طریق توسعه خدمات، تسهیلات، زیرساخت‌های مناسب و مدیریت آن‌ها ضرورت فراوان دارد (Nunkoo and Ramkisson, 2011). زیرا گردشگری ساحلی وابسته به کیفیت ساحل، ویژگی‌های فیزیکی، مناظر ساحل، مناظر حاشیه‌ای در ساحل، امنیت جانی و مالی گردشگران، ایجاد جاده‌ها و سهولت دسترسی گردشگران برای گذراندن اوقات فراغت و فراهم ساختن امکاناتی جهت پیداروی در ساحل می‌باشد (مطیعی لنگرودی و حیدری، ۱۳۹۱). به این ترتیب انواع کیفیت‌های محیطی که باید در مقاصد گردشگری مورد توجه قرار بگیرند شامل کیفیت هوا، کیفیت منبع آب آشامیدنی، کیفیت آب زیرزمینی، کیفیت آب‌های سطحی، سطح آلودگی صوتی، پاکیزگی اماکن عمومی، چشم اندازه‌ها، طراحی و نگهداری از ساختمان‌ها، علائم، کاربری اراضی و الگوهای حمل و نقل، سطوح تراکم و غیره است (حسن پور و داغستانی، ۱۳۹۲). در (شکل ۱) مدل مفهومی پژوهش قابل مشاهده می‌باشد.

شکل ۱: مدل مفهومی پژوهش

در این بخش به تعدادی از پژوهش‌های صورت گرفته در زمینه گردشگری ساحلی در سطوح داخلی و خارجی پرداخته می‌شود تا ضمن آشنایی با آخرین دست‌آوردهای آن‌ها، چارچوب مناسبی برای تحلیل و بررسی پیش روی تحقیق حاضر قرار دهد. بر همین اساس به جدیدترین مطالعات صورت گرفته اشاره می‌گردد. سجادی و همکاران (۱۳۹۷) در مقاله‌ای تحت عنوان نقش مدیریت شهری در توسعه پایدار گردشگری ساحلی از دیدگاه جامعه‌ی میزبان (مطالعه موردی: شهر بوشهر) نتایج آن مشخص گردید که میانگین اثرات هر کدام از ابعاد اجتماعی، اقتصادی و زیست محیطی، به ترتیب ۴/۰۲۱۸، ۳/۸۱۰۱، ۳/۹۰۰۸ بوده است. بدین ترتیب بعد اجتماعی بیشترین تاثیر مثبت در توسعه پایدار گردشگری ساحلی شهر بوشهر را داشته است. حکمت نیا (۱۳۹۹) در مقاله‌ای با عنوان ارزیابی عوامل موثر بر توسعه گردشگری شهر میبد به این نتیجه رسید که از ۳۰ نماگر در قالب ۵ عامل در منطقه مورد مطالعه مؤثر بر توسعه گردشگری تاریخی - فرهنگی بوده است که از میان عامل‌های بارگذاری شده، عامل موقعیت نسبی و تاریخی شهر میبد با ۵ نماگر و مقدار ویژه ۷/۶۵۲ درصد واریانس ۲۵/۵۰۸ مهم‌ترین عامل و عامل طبیعی و اقلیمی با ۳ نماگر و مقدار ویژه ۱/۹۳۱ و درصد واریانس ۱۰/۴۳۵ کم اهمیت‌ترین عامل موثر بر توسعه گردشگری تاریخی - فرهنگی در منطقه بوده است. عابدینی و همکاران (۱۳۹۹) به توسعه گردشگری ساحلی با رهیافت تقویت پایداری منظر طبیعی در محدوده سد حسنلو نقده پرداختند و به این نتیجه رسیدند که عنصر قوت بخشی حضور سرمایه‌گذاران بخش خصوصی و دولتی و همچنین کاستن از آلودگی‌های زیست محیطی به ترتیب بیشترین و کم‌ترین اهمیت را در رشد سطح پایداری منظر طبیعی در محدوده سد حسنلو نقده به خود اختصاص داده‌اند. ایمانی و پیروز (۱۴۰۰) مقاله‌ای با عنوان عوامل کیفیت بخش محیط گردشگری روستاهای ساحلی شهرستان تالش انجام دادند. یافته‌های حاصل از این پژوهش نشان می‌دهد شاخص‌هایی که جهت کیفیت محیطی مورد بررسی قرار گرفت دارای میانگینی پایین‌تر از حد متوسط بودند و می‌توان بیان نمود که جامعه میزبان از شاخص‌های کیفیت محیطی رضایت چندانی نداشتند. بنیادی و همکاران (۱۴۰۱) در مقاله‌ای تحت عنوان شناسایی و تحلیل موانع توسعه گردشگری در سواحل استان سیستان و بلوچستان به این نتیجه دست یافتند که بر سر راه توسعه گردشگری ساحلی در این مناطق، موانع بسیار زیادی وجود دارد. به‌طور کلی موانع توسعه گردشگری در سواحل دریای عمان وابسته به عواملی همچون عامل اقتصادی، تبلیغاتی، مدیریتی، اجتماعی - فرهنگی، ورزش‌های ساحلی و زیرساختی - خدماتی است از این‌رو تا زمانی که این مشکلات و موانع برطرف نشوند گردشگری در این مناطق به رشد و توسعه مناسب نخواهد رسید. جهان تیغ‌مند و همکاران (۱۴۰۲) مقاله‌ای با عنوان ساماندهی فضایی - مکانی

حاشیه رودخانه‌های شهری با رویکرد توسعه گردشگری (نمونه موردی: شهرستان پلدختر) انجام دادند. نتایج پژوهش نشان داد مهم‌ترین راهبرد برای ایجاد گردشگری رودخانه شهری در پلدختر عبارت است از: تلاش برای ایجاد محیطی اجتماعی و امن با امکانات و سهولت دسترسی و تاکید خاص نسبت به مسائل زیست محیطی و بوم شناختی می‌باشد. سامات و هارون^۲ (۲۰۱۹) به مطالعه مشکلات و معضلات رشد گردشگری در سواحل جزیره لنکاو پرداختند و این نتیجه به دست آمد که بخش گردشگری به‌طور مشخصی به اقتصاد و توسعه اجتماعی - اقتصادی در سواحل جزیره لنکاو وابسته می‌باشد که این موضوع سبب رشد درآمد خانوارها و رفاه اجتماعی ساکنان گردیده است. استریژاک و همکاران^۳ (۲۰۲۰) در پژوهشی به مطالعه چشم‌انداز توسعه گردشگری ساحلی در اوکراین پرداخته‌اند. نتایج نشان داده است که در اوکراین گردشگری دریایی، پتانسیل قابل توجهی برای توسعه دارد. در این مقاله مشکلات اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، اکولوژیکی و نهادی توسعه گردشگری دریایی و ساحلی تعریف شده است. آنچه از بررسی مطالعات صورت گرفته برمی‌آید نشان می‌دهد در رابطه با گردشگری ساحلی مطالعات متعدد و فراوانی در نقاط مختلف ایران و جهان انجام شده است اما در بحث زیبایی شناختی منظر طبیعی پیرامون سدها جهت توسعه گردشگری، کم‌تر پرداخته شده است. از این رو پژوهش حاضر نیز درصدد است تا ضمن بررسی این موضوع، محدوده سد سفیدرود منجیل را به عنوان منطقه‌ای که می‌توان با سرمایه‌گذاری در آن، موجب رونق و افزایش گردشگر شد را مورد بررسی قرار دهد. لذا طبق آنچه گفته شد، جدید و نو بودن مطالعه حاضر در این نکته است که محقق به منظور کشف روابط بین زیبایی شناختی طبیعی و توسعه گردشگری ساحلی، ضمن مطالعه مجموعه‌ای وسیعی از مطالعات پیشین به تدوین دوباره متغیرهای اثرگذار براساس هدف این مطالعه اقدام کرده است.

روش‌شناسی

پژوهش حاضر از نظر هدف در دسته پژوهش‌های کاربردی و از حیث ماهیت و روش انجام کار توصیفی - تحلیلی است. به منظور جمع‌آوری اطلاعات، از دو روش کتابخانه‌ای و پیمایشی بهره گرفته شد که جهت بررسی چهارچوب نظری از روش اسنادی و کتابخانه‌ای (کتب، پایان نامه‌ها، تحقیقات و مقاله‌ها) و جهت بررسی عوامل زیبایی شناختی منظر طبیعی پیرامون سد سفیدرود در راستای توسعه گردشگری از مطالعات میدانی و ابزار پرسش‌نامه استفاده گردیده است. همچنین گردآوری داده‌ها از طریق پرسش‌نامه‌ای با چهار متغیر مستقل (اقتصادی، اجتماعی - فرهنگی، کالبدی - عملکردی، زیست محیطی) و یک متغیر وابسته (توسعه گردشگری ساحلی) و با ۲۴ گویه استخراج گردید (جدول ۱). بدین منظور جهت مطمئن شدن روایی پرسش‌نامه و همچنین شاخص‌ها و گویه‌های انتخاب شده، در اختیار ۶ نفر از اساتید و پژوهشگران شهرسازی و جغرافیای شهری قرار گرفت و پس از اعمال نظرات آن‌ها، در نهایت پرسش‌نامه اصلاح و تایید شد.

جدول ۱: ابعاد و مولفه‌های پژوهش

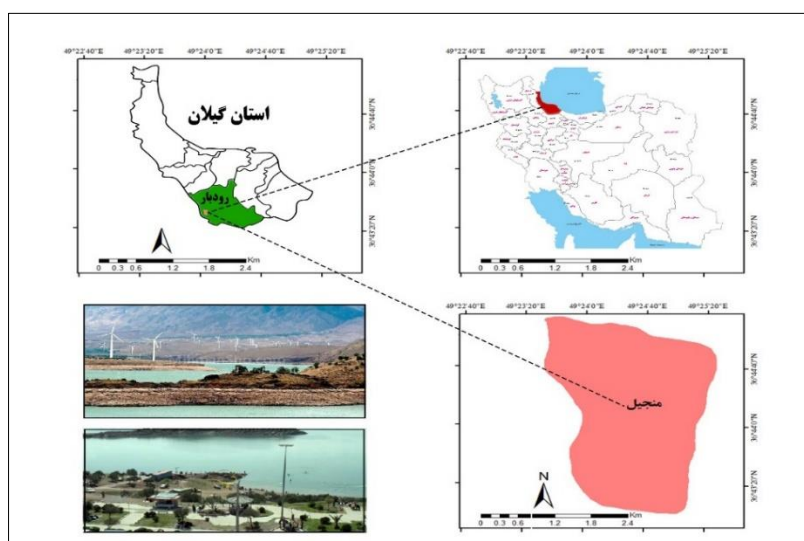
ابعاد	گویه‌ها	منابع
	متغیرهای مستقل	
اقتصادی	وجود کاربری‌های مختلط، وجود بازارهای سنتی، مقرون به صرفه بودن هزینه‌ها، خلق فرصت‌های شغلی جدید، حضورپذیری سرمایه‌گذاران.	عابدینی و همکاران، ۱۳۹۹ بنیادی و همکاران، ۱۴۰۱
اجتماعی - فرهنگی	تحول و بهبود کیفیت زندگی، خدمات ایمنی و امنیت، حفظ هویت فرهنگی و تاریخی، مشارکت شهروندان.	عناستانی و معصومی، ۱۴۰۰ ایمانی و پیروز، ۱۴۰۰
کالبدی - عملکردی	کیفیت امکانات بهداشتی، کیفیت زیرساخت‌ها و مسیرهای پیاده‌روی، مکان‌های رفاهی و استراحتگاه‌های موجود، امکانات و خدمات تفریحی و ورزشی، وجود پارکینگ مناسب، وضعیت روشنایی.	نصیری هنده خاله و همکاران، ۱۴۰۰

زبست محیطی	وجود فضای سبز و باغ گل، پاکیزگی محیط، سکون و آرامش محیط.	رحیمی و همکاران، ۱۴۰۱ حق زاد و همکاران، ۱۳۹۹
توسعه گردشگری ساحلی	متغیرهای وابسته گردشگری ساحلی سفیدرود و جذب گردشگر، حمایت و پشتیبانی از فناوری IT و ICT و فناوری های نوین، سیاست های کلان برای توسعه گردشگری، قوانین مدیریتی مرتبط با گردشگری و دسترسی به اطلاعات و ارتباطات، برنامه های حفظ منابع طبیعی و بازیافت فاضلاب.	

جامعه آماری پژوهش را اساتید و دانشجویان دکتری رشته های جغرافیا و برنامه ریزی شهری و شهرسازی، کارشناسان و متخصصین حوزه گردشگری استان گیلان و شهر منجیل تشکیل داده اند که اطلاع کافی از گردشگری و شهر منجیل داشته اند. حجم نمونه نیز به صورت هدفمند و با توجه به هدف مطالعه براساس اشباع نظری، ۳۰ نفر انتخاب شده است. در ادامه به منظور تجزیه و تحلیل داده ها و پاسخ گویی به سوالات پژوهش از روش مدل سازی معادلات ساختاری در محیط نرم افزار اسمارت پی.ال.اس استفاده شده است.

محدوده مورد مطالعه

منجیل شهری است که در شمال ایران و در استان گیلان واقع شده است. شهر منجیل در مجاورت سه استان زنجان، قزوین و گیلان و یکی از شهرهای هفت گانه شهرستان رودبار و مرکز تجاری این شهرستان محسوب می شود. این شهر در ۶ کیلومتری رودبار بر سر راه رشت به قزوین قرار دارد و تا مرکز استان یعنی رشت ۷۵ کیلومتر و تا تهران حدود ۲۴۸ کیلومتر فاصله دارد. طبق سرشماری سال ۱۳۹۵ شهر منجیل دارای ۱۵۶۳۰ نفر جمعیت و ۴۹۵۰ خانوار می باشد که به لحاظ سلسله مراتب جمعیتی در رتبه اول از شهرهای شهرستان رودبار قرار دارد. سد سفیدرود یا سد منجیل، سدی است که در ابتدای رودخانه بزرگ سفیدرود بر روی رودخانه قزل اوزن در منجیل ساخته شده و برای تنظیم آب این دو رود به منظور کشاورزی در جلگه گیلان و نیز تولید برق به کار می رود. مدت زمان ساخت این سد ۱۰ سال به طول انجامیده است به طوری که از سال ۱۳۳۱ شروع و در سال ۱۳۴۱ به پایان و افتتاح گردیده است. سد سفیدرود به عبارتی اولین سد ایران محسوب می شود. قرار گرفتن این سد بین جاده رشت به تهران و همچنین نمای زیبای این سد و اطراف آن باعث گردیده مسافران و گردشگران زیادی را به خود جذب کند (طرح جامع تفصیلی شهر منجیل، ۱۳۹۶). در شکل ۲ موقعیت محدوده مورد مطالعه نشان داده شده است.

شکل ۲: موقعیت جغرافیایی محدوده مورد مطالعه

یافته‌ها

پرسش‌نامه به دو بخش اصلی تقسیم می‌شود: بخش اول سؤالات مربوط به ویژگی‌های فردی پاسخ‌دهندگان و بخش دوم یک سری سؤالات در قالب طیف لیکرت از خیلی کم تا خیلی زیاد (خیلی کم = ۱، کم = ۲، متوسط = ۳، زیاد = ۴، خیلی زیاد = ۵) است که مربوط به سنجش متغیرهای مورد مطالعه می‌باشد.

یافته‌های توصیفی

توصیف ویژگی‌های جمعیت شناختی نمونه آماری به شرح جدول ۲ می‌باشد:

جدول ۲: مشخصات توصیفی جامعه آماری

	زن	مرد			
جنسیت	۲۳٪	۷۷٪			
	متاهل	متاهل			
وضعیت تاهل	۲۳٪	۷۷٪			
	تا ۳۰ سال	۳۱ تا ۴۰ سال	۴۱ تا ۵۰ سال	۵۱ تا ۶۰ سال	۶۱ سال و بیشتر
سن	۱۳٪	۴۴٪	۲۷٪	۱۳٪	۳٪
	لیسانس	فوق لیسانس	دکتری		
تحصیلات	۲۰٪	۵۰٪	۳۰٪		
	بومی منجیل	بومی شهرستان رودبار	بومی استان گیلان		
وضعیت سکونت	۵۳٪	۳۰٪	۱۷٪		
	اداری-دولتی	دانشگاهی			
شغل	۷۳٪	۲۷٪			

(ماخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۲)

یافته‌های استنباطی

در تحقیق حاضر از سبک مدل‌یابی معادلات ساختاری با رهیافتی مبتنی بر حداقل مربعات جزئی و نرم‌افزار اسمارت پی.ال.اس به منظور آزمون فرضیه‌های پژوهش و برازندگی مدل بهره برده شده است. در واقع، این حقیقت را باید مورد توجه قرار داد که رویکرد پی.ال.اس نقش مهمی را در تحقیقات علوم انسانی و جنبه‌های آن ایفا می‌کند.

سنجش مدل اندازه‌گیری

در این پژوهش به منظور ارزیابی مدل اندازه‌گیری از دو مرحله اصلی و چند شاخص برای هر مرحله استفاده شده است. مرحله اول: آزمون پایایی مدل اندازه‌گیری؛ و مرحله دوم: آزمون روایی مدل اندازه‌گیری. در بررسی آزمون پایایی مدل (مرحله اول) از شاخص‌های پایایی ترکیبی و بارهای عاملی استفاده شده است. در مورد پایایی ترکیبی، این معیار نشان می‌دهد که سؤالات هر متغیر (سازه) به چه مقدار اعتبار لازم برای تبیین متغیرهای مربوط به خود دارند. معیار این شاخص برای بررسی همسانی درونی مدل اندازه‌گیری مقدار ۰/۷ به بالا گزارش شده است (هایر و همکاران^۴، ۲۰۱۲). همچنین بار عاملی مقدار عددی است که میزان شدت رابطه میان یک متغیر پنهان (سازه) و متغیر آشکار (شاخص) مربوطه را طی فرآیند تحلیل مسیر مشخص می‌کند. در صورتی که ضرایب استاندارد شده برای این شاخص ۰/۴ بیشتر باشند (هالند^۵، ۱۹۹۹)، اعتبار سؤالات مشخص شده و برازش مدل اندازه‌گیری را تأیید می‌نماید. در مرحله دوم نیز از معیارهای روایی همگرا^۶ و روایی واگرا^۷ جهت سنجش مدل اندازه‌گیری تحقیق استفاده شده است (هایر و همکاران، ۲۰۱۲). منظور از شاخص روایی همگرا، سنجش میزان تبیین متغیر پنهان توسط متغیرهای مشاهده‌پذیر آن است (بارکلی و همکاران^۸، ۱۹۹۵). برای این شاخص به‌طور معمول مقدار ۰/۵ در نظر گرفته شده است هرچند که تعدادی از محققان مقدار حداقل ۰/۴ را به عنوان حد معیار برای این شاخص پیشنهاد می‌کنند (دیامانتوپولوس و سیگوا^۹، ۲۰۰۰) (جدول ۳). همچنین به منظور بررسی روایی واگرا از آزمون فورنل لارکر استفاده می‌شود. روایی واگرا وقتی در سطحی قابل قبول است که میزان جذر مقادیر مشترک سازه‌ها برای هر بعد بیشتر از مقدار توان دوم ضرایب همبستگی میان آن بعد و سایر ابعاد در مدل باشد (جدول ۴).

جدول ۳: عناصر و نشانگرهای تعیین‌کننده متغیرهای پژوهش به همراه مقادیر مربوط به معیارهای برازش مدل اندازه‌گیری

روایی همگرا	پایایی ترکیبی	بار عاملی	حرف اختصاری	متغیر اقتصادی
۰/۶۰۴	۰/۸۸۴	-		
-	-	۰/۸۳۸	q1	وجود کاربری‌های مختلط (مراکز خرید، خرده‌فروش‌ها) در پیرامون سد سفیدرود
-	-	۰/۷۷۷	q2	وجود بازارهای سنتی جهت رونق تولیدات محلی در پیرامون سد سفیدرود
-	-	۰/۶۹۴	q3	مقرون به صرفه بودن هزینه‌های استفاده از مراکز تفریحی، رفاهی و اقامتی
-	-	۰/۷۹۴	q4	خلق فرصت‌های شغلی جدید از طریق برخی عملکردهای ورزشی در حاشیه سد سفیدرود
-	-	۰/۷۷۵	q5	ایجاد فرصت جهت حضورپذیری سرمایه‌گذاران بخش خصوصی و دولتی در راستای زیبابخشی به عناصر حاشیه سفیدرود جهت رونق گردشگری
۰/۵۰۵	۰/۷۹۵	-		اجتماعی - فرهنگی
-	-	۰/۷۴۱	d1	نقش تأثیر سدسفیدرود بر تحول و بهبود کیفیت زندگی
-	-	۰/۷۱۴	d2	خدمات ایمنی و امنیت پیرامون سد سفیدرود
-	-	۰/۸۷۱	d3	حفظ هویت فرهنگی و تاریخی منطقه
-	-	۰/۴۴۸	d4	مشارکت شهروندان در امر برنامه‌ریزی گردشگری و نظرات آن‌ها
۰/۵۵۸	۰/۸۷۸	-		کالبدی - عملکردی
-	-	۰/۴۱۰	a1	کیفیت امکانات بهداشتی مانند سرویس‌های بهداشتی در کناره ساحل
-	-	۰/۸۸۷	a2	کیفیت زیرساخت‌ها و مسیرهای پیاده‌روی کنار ساحل
-	-	۰/۸۷۲	a3	مکان‌های رفاهی و استراحتگاه‌های موجود در حاشیه سد سفیدرود
-	-	۰/۷۵۰	a4	امکانات و خدمات تفریحی و ورزشی (قایقرانی، جت اسکی) برای کودکان و بانوان
-	-	۰/۷۷۰	a5	وجود پارکینگ مناسب و امنیت جهت پارک خودروها پیرامون سد سفیدرود
-	-	۰/۷۲۱	a6	وضعیت روشنایی پیرامون کناره ساحل در شب
۰/۷۳۹	۰/۸۹۴	-		زیست محیطی
-	-	۰/۷۴۵	b1	وجود فضای سبز و باغ گل در حاشیه سد سفیدرود
-	-	۰/۹۱۴	b2	پاکیزگی محیط پیرامون سد سفیدرود
-	-	۰/۹۰۸	b3	سکون و آرامش محیط و نبود ناهنجاری‌های صوتی در حاشیه سد سفیدرود
۰/۶۱۶	۰/۸۶۳	-		زیبایی شناختی
۰/۵۰۱	۰/۸۲۴	-		توسعه گردشگری ساحلی
-	-	۰/۶۷۲	T1	گردشگری ساحلی سفیدرود و جذب گردشگر
-	-	۰/۵۷۵	T2	حمایت و پشتیبانی از فناوری IT و ICT و فناوری‌های نوین
-	-	۰/۶۹۷	T3	سیاست‌های کلان برای توسعه گردشگری
-	-	۰/۶۸۴	T4	قوانین مدیریتی مرتبط با گردشگری و دسترسی به اطلاعات و ارتباطات
-	-	۰/۸۳۸	T5	برنامه‌های حفظ منابع طبیعی و بازیافت فاضلاب

(ماخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۲)

جدول ۴: ماتریس سنجش واگرایی به روش فورنل و لارکر

متغیر	اجتماعی و فرهنگی	اقتصادی	توسعه گردشگری ساحلی	زیبایی شناختی	زیست محیطی	کالبدی - عملکردی
اجتماعی و فرهنگی	۰/۸۹۷					
اقتصادی	۰/۸۵۹	۰/۷۷۷				
توسعه گردشگری ساحلی	۰/۷۱۰	۰/۴۱۸	۰/۸۸۱			
زیبایی شناختی	۰/۵۵۸	۰/۶۵۴	۰/۶۸۹	۰/۸۸۵		
زیست محیطی	۰/۴۵۹	۰/۱۷۵	۰/۵۷۹	۰/۷۳۲	۰/۸۶۰	
کالبدی - عملکردی	۰/۶۳۶	۰/۴۱۷	۰/۸۱۲	۰/۷۵۸	۰/۶۸۵	۰/۷۴۷

(ماخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۲)

بنابراین با توجه به ماتریس بالا، مقدار جذر متوسط واریانس به اشتراک گذاشته شده تمامی متغیرهای مرتبه اول از مقدار همبستگی میان آن‌ها بیشتر است که این امر حاکی از قابل قبول بودن روایی واگرا سازه‌ها و برازش خوب مدل‌های اندازه‌گیری است.

سنجش مدل ساختاری

مدل ساختاری، مدلی است که در آن روابط میان متغیرهای مکنون (مستقل برونزا) و وابسته (درونزا) مورد توجه قرار می‌گیرد. در این قسمت نیز از معیارهای ضریب تعیین (R^2)، ضرایب مسیر و معناداری برای آزمون مدل ساختاری استفاده می‌کنیم (هنسلر و همکاران^{۱۰}، ۲۰۰۹). اولین و اساسی‌ترین شاخص برازش مدل ساختاری، ضرایب مسیر و معناداری آن است. مقدار معیار برای آن در سطح معناداری ۹۰ درصد، ۹۵ درصد و ۹۹ درصد به ترتیب ۱/۶۴، ۱/۹۶ و ۲/۵۸ توصیف شده است (هنسلر و همکاران، ۲۰۰۹؛ هایر و همکاران، ۲۰۱۱). ضریب تعیین، معیار دیگری است که نشان می‌دهد سازه‌های درونزا در مدل تحقیق به چه میزان قدرت پیش‌بینی‌کنندگی را دارند. ضریب تعیین معیاری است که برای متصل کردن بخش اندازه‌گیری و بخش ساختاری مدل‌سازی معادلات ساختاری به کار می‌رود و نشان‌دهنده تأثیری است که هر متغیر برونزا بر متغیر درونزا می‌گذارد. شایان ذکر است که مقادیر این معیار فقط برای متغیرهای درونزای مدل گزارش می‌شود (ایمانی و همکاران، ۱۳۹۴).

جدول ۵: اثرات بر متغیرهای درونزا (ضریب تعیین (R^2) و ضرایب مسیر)

متغیرها	ضریب تعیین (R^2)	ضریب مسیر
توسعه گردشگری ساحلی	۰/۷۷۷	-
اقتصادی	۰/۴۰۸	-
زیست محیطی	۰/۵۱۹	-
اجتماعی - فرهنگی	۰/۷۲۸	-
کالبدی - عملکردی	۰/۷۷۶	-
اقتصادی ← زیبایی شناختی		۰/۶۵۴
اجتماعی - فرهنگی ← زیبایی شناختی		۰/۸۵۹
کالبدی - عملکردی ← زیبایی شناختی		۰/۸۸۵
زیست محیطی ← زیبایی شناختی		۰/۷۳۲
زیبایی شناختی ← توسعه گردشگری ساحلی		۰/۸۸۱

(ماخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۲)

چاین (۱۹۹۸)، سه مقدار ۰/۱۹، ۰/۳۳ و ۰/۶۷ را به عنوان مقدار ملاک برای مقادیر ضعیف، متوسط و قوی معرفی می‌کند (جدول ۵).

سنجش مدل کلی

به غیر از شاخص‌های ذکر شده که در بخش بالا به آن پرداخته شد از معیاری به نام نیکویی برازش^{۱۱}، شناخته شده توسط تننهاوس و همکاران^{۱۲} (۲۰۰۴)، به منظور بررسی سنجش کلی مدل استفاده می‌شود. معیار مذکور هر دو مدل اندازه‌گیری و ساختاری را مورد بررسی قرار می‌دهد. در حقیقت، به وسیله‌ی این شاخص پژوهشگر می‌تواند پس از مطالعه برازش بخش اندازه‌گیری و بخش ساختاری مدل جامع پژوهش خود، برازش کلی را نیز کنترل نماید. فورنل و لارکر (۱۹۸۱) سه مقدار ۰/۰۱، ۰/۲۵ و ۰/۳۶ را به عنوان مقادیر ضعیف، متوسط و قوی برای آن معرفی نموده‌اند (رابطه ۱).

$$\text{GOF} = \sqrt{\text{average (Commonality)} \times \text{average } (R^2)} \quad (\text{رابطه ۱})$$

$$\text{GOF} = \sqrt{۰/۵۸۷ \times ۰/۶۴۱} = ۰/۶۴۱$$

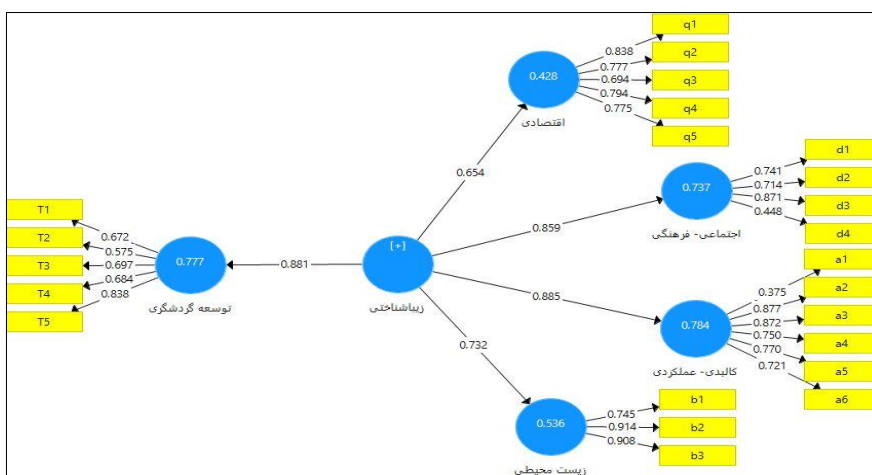
با عنایت به مقادیر معیار برای بررسی مدل کلی، عدد حاصله (یعنی: ۰/۶۴۱) حاکی از برازش قوی برای مدل پژوهش می‌باشد. در بررسی نهایی باید عنوان کرد که فرضیه مورد مطالعه مورد تأیید می‌باشد که در جدول ۶ بررسی و نتایج آن آمده است.

جدول ۶: نتایج مدل ساختاری

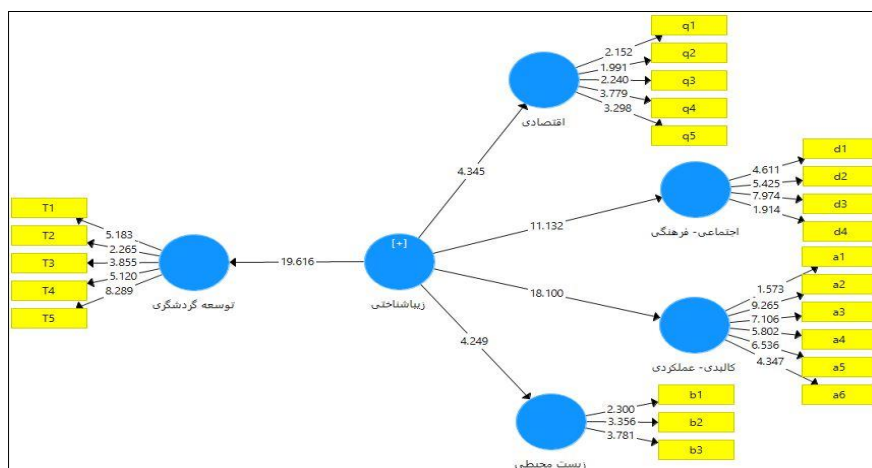
نتیجه‌گیری	P-value	ضریب مسیر	اعداد معناداری (T-value)	مسیر ساختاری
تایید	۰/۰۰۰	۰/۸۸۱	۱۹/۶۱۶	زیبایی شناختی ← توسعه گردشگری ساحلی

(ماخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۲)

با توجه به داده‌های جدول ۶، فرضیه تحقیق در سطح اطمینان ۹۹ درصد و سطح معناداری صفر مورد تایید می‌باشد. خاطر نشان باید کرد که ضریب مسیر این فرضیه برابر با ۰/۸۸۱ می‌باشد که دارای اثر بسیار قوی است. همچنین نتایج نهایی ارزیابی مدل در شکل‌های زیر قابل مشاهده است. مدل‌های ترسیم شده (شکل‌های ۳ و ۴) نشان دهنده یک برازش قوی است.

شکل ۳: نتایج آزمون مدل در حالت اعداد معناداری

شکل ۴: نتایج آزمون مدل در حالت استاندارد (T-value)

بحث و نتیجه‌گیری

هدف مطالعه حاضر بررسی جنبه‌های زیباشناختی طبیعی بر توسعه گردشگری شهرهای ساحلی می‌باشد. با توجه به نتایج به دست آمده می‌توان عنوان داشت که فرضیه مطالعه حاضر با ضریب مسیر ۰/۸۸۱ در سطح اطمینان ۹۹ درصد و سطح خطای صفر مورد تایید است. این بدان معناست که محیط زیست با امکانات و جاذبه‌های طبیعی خود می‌تواند جاذب گردشگری در منطقه باشد. بنابراین با عنایت به نتایج به دست آمده می‌توان اینگونه بیان نمود که موانع توسعه گردشگری در ساحل سد سفیدرود منجیل، وابسته به عناصری مانند عناصر کالبدی - عملکردی، زیست محیطی، اقتصادی و اجتماعی

- فرهنگی می‌باشد و تا مدامی که این معضلات مرتفع نگردد، گردشگری در مناطق مذکور رشد قابل توجهی نخواهد داشت. جمع‌بندی نهایی پژوهش حاضر به این موضوع اشاره دارد که موفقیت در دستیابی به اهداف همه جانبه، به تعامل مستمر بین عوامل کلیدی و برنامه‌ریزی دقیق برای توسعه و بهبود گردشگری ساحلی در شهر منجیل وابسته است. در کل نتایج پژوهش حاضر با نتایج پژوهش‌های بنیادی و همکاران (۱۴۰۱) مبتنی بر شناسایی و تحلیل موانع توسعه گردشگری در سواحل استان سیستان و بلوچستان و ایمانی و پیروز (۱۴۰۰) مبتنی بر عوامل کیفیت بخش محیط گردشگری روستاهای ساحلی شهرستان تالش مطابقت دارد. از سوی دیگر نتایج پژوهش عابدینی و همکاران (۱۳۹۹) که به بررسی توسعه گردشگری ساحلی با رهیافت تقویت پایداری منظر طبیعی در محدوده سد حسنلو نکرده پرداخته بودند، تایید کننده نتایج تحقیق حاضر است. اورمز و همکارش در سال ۲۰۱۶ همین گفتمان را مطرح می‌کنند. در باور آن‌ها تلفیقی از دریا، ساحل و محیط آرام بخش طبیعی می‌تواند به توسعه گردشگری در شهرهای توریستی امکان بیشتری دهد. حکمت نیا در سال ۱۳۹۹ به موقعیت جغرافیایی و تاریخی مکان‌ها برای توسعه گردشگری اشاره می‌نماید. در باور وی این هویت فرهنگی است که می‌تواند جنبه‌های زیباشناختی مکانی را افزایش دهد و همین امر می‌تواند باعث جذب گردشگری در منطقه شود. عابدینی و همکارانش در بررسی جنبه‌های زیباشناختی به ابعاد اقتصادی اشاره می‌کنند در نظر آن‌ها سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و عمومی می‌تواند در راستای جذب گردشگر عمل نماید. بدیهی است این سرمایه‌گذاری به همراه تلفیق عناصر فرهنگی در ایجاد و توسعه معماری مناطق می‌تواند به ظهور بسترهای مهم گردشگری بیانجامد. ایمانی و پیروز طبیعت بکر روستاها را عامل جذب گردشگر معرفی می‌نمایند. بیش از همه وضعیت جغرافیایی و عناصر جغرافیایی در این نظر حائز اهمیت است. بنیادی و همکارانش اگرچه به صورت کلی توجهی به جنبه‌های زیباشناختی نمی‌نمایند ولی توجه به عناصر فرهنگی و زیرساختی در مطالعه آن‌ها این گفتمان را تداعی می‌نماید که محیط و محتوای زیستی ساکنان عامل جذب گردشگری است. ذکر این نکته خالی از فایده نیست که فرهنگ و عناصر فرهنگی یکی از ابعاد مطالعه حاضر می‌باشد. در مجموع موارد ذکر شده باید گفته شود که مطالعه حاضر در راستای مطالعات پیشین می‌باشد. بنابراین می‌توان عنوان داشت که فرضیه مقاله حاضر مبنی بر اثرگذاری جنبه‌های زیباشناختی بر توسعه گردشگری شهرهای ساحلی مورد تأیید می‌باشد.

سپاسگزاری

بدین وسیله از اساتید و دانشجویان دکتری رشته‌های جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری و شهرسازی، کارشناسان و متخصصین حوزه گردشگری استان گیلان و شهر منجیل و تمام کسانی که در انجام این تحقیق یاری رساندند، تشکر و قدردانی و تشکر می‌شود.

پی‌نوشت

- 1- World tourism organization
- 2- Samat et al
- 3- Stryzhak et al.
- 4- Hair et al.
- 5- Hulland
- 6- Convergent validity
- 7- Discriminant validity
- 8- Barclay et al.
- 9- Diamantopoulos and Siguaw
- 10- Henseler et al.
- 11- Goodness of Fit
- 12- Tenenhaus et al.

حامی مالی

بنا به اظهار نویسنده مسئول، این مقاله حامی مالی نداشته است.

سه‌م نویسندگان در پژوهش

همه نویسندگان، در بخش‌های نگارش و تنظیم مقاله حاضر نقش و سهم برابر دارند.

تضاد منافع

نویسنده (نویسندگان) اعلام می‌دارند که هیچ تضاد منافی در رابطه با نویسندگی و یا انتشار این مقاله ندارند.

منابع

- اسدی پیمان، ز.، توکلی نیا، ج.، رضویان، م.ت. و قورچی، م.، ۱۳۹۹. ارزیابی کیفیت مقصد گردشگری مرکز شهر تهران (مطالعه موردی: بازار بزرگ منطقه ۱۲ تهران)، گردشگری شهری: ۷(۳)، ۵۰-۳۵. https://jut.ut.ac.ir/article_79204.html
- ایمانی، ب. و پیروز، س.، ۱۴۰۰. عوامل کیفیت بخش محیط گردشگری روستاهای ساحلی شهرستان تالش، مطالعات جغرافیایی نواحی ساحلی: ۲(۳)، ۱۰۳-۱۲۰. https://hgscj.guilan.ac.ir/article_5328.html
- برومند، ب.، کاظمی، ع. و رنجبران، ب.، ۱۳۹۷. توسعه مدل بومی سنجش رقابت‌پذیری گردشگری مقاصد گردشگری ایران، تحقیقات بازاریابی نوین: ۱۵(۸)، ۱۰۵-۱۲۳. https://nmrj.ui.ac.ir/article_22901.html
- بنیادی، ط.، طیب‌نیا، س.ه. و حمیدیان پور، م.، ۱۴۰۱. شناسایی تحلیل موانع توسعه گردشگری در دریای عمان (مطالعه موردی: سواحل استان سیستان و بلوچستان)، مطالعات جغرافیایی نواحی ساحلی: ۳(۲)، ۴۷-۲۷. https://hgscj.guilan.ac.ir/article_5714.html
- جهان تیغ‌مند، س.، زینی‌وند، ی. و موسوی، س.م.، ۱۴۰۲. ساماندهی فضایی - مکانی حاشیه رودخانه‌های شهری با رویکرد توسعه گردشگری (نمونه موردی: شهرستان پلدختر)، تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی: ۲۳(۶۸)، ۴۳-۶۰. <https://system.khu.ac.ir/jgs/article-1-3394-fa.html&sw>
- حسن پور، م. و داغستانی، س.، ۱۳۹۲. برنامه‌ریزی گردشگری، انتشارات مه‌کامه، چاپ دوم، تهران.
- حسینی، س.ز.، ۱۳۹۴. بررسی چالش‌ها و موانع توسعه گردشگری شهری ایلام، پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد برنامه‌ریزی توریسم، موسسه آموزش عالی باختر ایلام.
- حکمت نیا، ح.، ۱۳۹۹. ارزیابی عوامل موثر بر توسعه گردشگری شهر میبد، فصلنامه گردشگری شهری: ۷(۲)، ۸۴-۷۱. https://jut.ut.ac.ir/article_77667.html
- درویشی، ر.، رضایی، م.ر. و شمس‌الدینی، ع.، ۱۳۹۷. بررسی نقش گردشگری ساحلی در توسعه اقتصادی از نظر شهروندان (مطالعه موردی: بندر دیلم)، جغرافیا: ۸(۴)، ۴۲۶-۴۱۱. https://www.jgeoqeshm.ir/article_81450.html
- رازجویان، م.، متولی، ص. و جانباز قبادی، غ.ر.، ۱۳۹۹. ساماندهی کاربری‌های اراضی ساحلی به منظور توسعه گردشگری شهری (مطالعه موردی: شهر سرخورد)، تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی: ۲۰(۵۷)، ۱۴۵-۱۲۵. Doi: 10.29252/jgs.20.57.125
- راستای، ع.، ۱۳۹۸. ارزیابی اثرات گردشگری بر ابعاد مختلف جامعه میزبان (مطالعه موردی: روستای تمین، شهرستان میرجاوه)، پایان‌نامه، کارشناسی‌ارشد رشته برنامه‌ریزی گردشگری، دانشگاه سیستان و بلوچستان.
- رکن‌الدین افتخاری، ع.، رمضان نژاده، ی. و پور طاهری، م.، ۱۳۹۶. سنجش رضایت گردشگران از مقاصد گردشگری ساحلی مناطق روستایی استان گیلان، پژوهش‌های جغرافیای انسانی: ۴۹(۳)، ۵۸۵-۵۷۱. https://jhgr.ut.ac.ir/article_56925.html
- سجادی، ژ.، رضویان، م.ت.، حیدری، ج. و جمالی، ح.، ۱۳۹۷. نقش مدیریت شهری در توسعه پایدار گردشگری ساحلی از دیدگاه جامعه میزبان (مطالعه موردی: شهر بوشهر)، پژوهش و برنامه‌ریزی شهری: ۹(۳۳)، ۱-۱۶. https://jupm.marvdasht.iau.ir/article_2886.html
- سجادی، ژ.، سالاری سردری، ف.، بیرانوند زاده، م. و بوچانی، م.ح.، ۱۳۹۲. ظرفیت سنجی گردشگری ساحلی پایدار (مطالعه موردی، شهرستان کنگان)، مطالعات جغرافیایی مناطق خشک: ۱(۲)، ۱۴۶-۱۲۳.
- عابدینی، ا.، ساکت حسنلوپی، م. و اظهاری، ع.، ۱۳۹۹. توسعه گردشگری طبیعی (ساحلی) با رهیافت تقویت پایداری منظر طبیعی (مطالعه موردی: محدوده سدحسنلو نهد)، برنامه‌ریزی و توسعه گردشگری: ۹(۱)، ۱۰۷-۱۲۲. https://tourismpd.journals.umz.ac.ir/article_2754.html
- عنابستانی، ع.ا. و معصومی، م.، ۱۴۰۰. بررسی عوامل موثر بر توسعه گردشگری دریاچه‌ای در ایران (مطالعه موردی: دریاچه‌های استان فارس)، تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی، ۲۱(۶۳)، ۲۱۶-۱۹۳. <https://jgs.khu.ac.ir/article-1-2746-fa.html>

غفاری گیلانده، ع، ده ده زاده سیلابی، پ. و قدیمی، م، ۱۳۹۶. رتبه‌بندی جاذبه‌های گردشگری براساس پتانسیل جذب گردشگر با استفاده از مدل تاکسونومی عددی (مورد مطالعه: شهرستان خوی)، اقتصاد و مدیریت شهری: (۴)۵، ۱۱۳-۱۲۶.

مطیعی لنگرودی، ح. و حیدری، ز، ۱۳۹۱. متنوع سازی اقتصاد روستاهای ساحلی با تاکید بر گردشگری صیادی، اقتصاد فضا و توسعه روستایی: (۱)، ۳۸-۱۹، <https://serd.khu.ac.ir/article-1-1559-fa.html>

- Ashworth, G., 2012. Do We Understand Urban tourism, *Journal of Tourism & Hospitality*: 1(4), 1-4.
- Bluwstein, j., 2017. Creating cotourism, *Geoforum*: 83, 101-113, <https://doi.org/10.1016/j.geoforum.2017.04.009>
- Davenport, J. and Davenport, J.L., 2006. The impact of tourism and personal leisure transport on coastal environment: A review. *Estuarine, coastal and shelf science*: 67, 280-292.
- Milano, C., Novelli, M. and Cheer, J.M., 2019. Overtourism and tourismphobia: A journey through four decades of tourism development, *Planning and local concerns*, <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/21568316.2019.1599604>
- Moon, K.S., Kim, M., Ko, Y.J., Connaughton, D.P. and Lee, J.H., 2011. The influence of consumer's event quality perception on destination image, *Journal of Managing Service Quality*: 21(3), 287-303.
- Noronha, L., 2002. *Coastal Tourism, Environment, and Sustainable Local Development*. London: TER.
- Nunkoo, R. and Ramkissoon, H., 2011. Small Island Urban Tourism: A Residents Perspective, *Journal of Hospitality & Tourism Research*: 35(2), 171-190.
- Stryzhak, O., Akhmedova, O. and Aldoshyna, M., 2020. The Prospects of the marine and coastal tourism development in Ukraine. *International Conference on Sustainability Science and Management, Advanced Technology in Environmental Research*: 153, 1-10, <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202015303009>
- Orams, M. and Lueck, M., 2016. Marine Tourism, *Journal of Encyclopedia of Tourism*, Springer Int: 585-586, https://doi.org/10.1007/978-3-319-01669-6_414-1
- Saffache, P. and Angelelli, P., 2010. Integrated Coastal Zone Management in small islands: A comparative outline of some islands of the Lesser Antilles, *Journal of Integrated Coastal Zone Management*: 10(3), 255-279.
- UNEP (United Nations Environment Programme), 2009. *Sustainable Coastal Tourism*, Regional Activity Centre (PAP/RAC).
- World Tourism Organization, 2018. Why tourism, <http://www2.unwto.org/content/>